

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

De Sacramentis In Genere

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XXVII. Requiri intentionem faciendi quod Ecclesia facit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53925](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53925)

bere inutilem aquam. Item AMBROSII libro de iis, qui mysteriis inicianur, cap. 4. ubi dicit: *Non sanat Baptismus perfidorum.* Et LEONIS epist. 77. ad Nicetam, cap. ult. ubi dicit, nullum hæreticum posse dare per Sacramenta sanctificationē.

RESPONDEO; ATHANASIVS duo dicit, PRIMVM sic ait: *Ariani autem veniunt in periculum, ne amittant integritatem mysterij, loquor autem de Baptismate.* SECUNDO absolute negat Baptismum Arianorum, aut aliorum hæreticorum mundare: *Non enim, inquit, qui simpliciter ait, Domine, is est, qui donat legitimum Baptisma, sed qui nomen exprimit, & fidem rectam habet.* Priori loco agit de ipsa substantia Sacramenti, & idē non dicit, absolute Baptismum Arianorum non esse integrum, sed ait periculum esse, ne aliquando non sit integer, quia nimirum facile erat, ut corrumperent formā, & nomine Patris, & Filij dicerent factorem, & facturam, ut ipse ibidem ait. Posteriori loco non agit de substantia, sed de utilitate Sacramenti: & idē absolute hæreticos, quia carent recta fide, non sanctificare eos, quos baptizant, quod intelligitur de illis, qui eis in hæresi consentiunt. Et eodem modo loquuntur Ambrosius, & Leo, & alij. Vnde nunquam dicunt isti Patres, Baptismum hæreticorum esse iterandum, quod cerre dicerent, si de substantia loquerentur.

CAPVT XXVII.

Requiri intentionem faciendi quod Ecclesia facit.

RESTAT POSTREMA quæstio de caussa ministeriali; Sitne intentio ministri necessaria ad Sacramenti perfectionē. Quatuor erunt partes huius quæstionis. PRIMO, explicanda erit sententia hæreticorum SECUNDO, sententia Catholicorum simul explicanda, & vindicanda à mendacijs aduersariorum. TERTIO, confirmanda veritas, QUARTO, soluendæ obiectiones.

Quantum ad PRIMVM, noua hæresis nostro tempore exorta est, non requiri intentionem in ministro Sacramenti; sed Sacramentum omnino perfici, si res, & verba adsint, etiam si minister ioco, aut irrisoriè, aut fictè, & mendaciter actionem illam peragat. Primus auctor videtur fuisse Lutherus. Sic enim

enim scribit in libro de captiuitate Babylon. cap. de Baptismo: *Non dubitem, inquit, si quis in nomine Domini suscipiat, etiam si impius minister non det in nomine Domini, verè baptizatum esse in nomine Domini. Non enim in conferentia tantum, quantum insuscipientis fide, vel usu sita est virtus Baptismi, sicut legitur exemplum de quodam mimo per iocum baptizato. Et in art. 12. eorum, quos Leo Papa damnauit: Si sacerdos, inquit, non serio, sed ioco absolueret: si tamen credat se esse absolutum, verissimè est absolutus. Et in assertionibus id ipsum confirmat: nec non in libro de Missa priuata, anno XXXIV. edito, idem probat tribus argumentis, quæ postea soluentur.*

Ioannes Calvinus Lutherum sequutus in Antidoto Concilij Trident. sess. 7. can. 11. *Quod, inquit, de intentione considerandi garriunt, à sophistu nulla probabili ratione fuit productum. Et infra: Ego verò sacrosanctæ Christi institutioni tantum defero, ut si Epicureus quispiam, intus totam actionem subsannans, mihi cœnam ex Christi mādato, & secundum regulam ab eo datam, ritug legitimo administret, non dubitem panem, & calicem illius manu porrecta vera mihi esse corporis & sanguinis Christi pignora.* Idem docet Tilmannus Heshusius in libro de sexcentis erroribus Pontificiorum, loco 15.

Idem etiam Martinus Kemnitius in 2. parte Examin. pag. 141. & sequentibus, vbi fusè de hac re tractat. Et quanquam pag. 146. docet, actionem Sacramentalem non debere esse mimicam subsannationem, aut ridiculum lusum, in quo videtur nobiscum conuenire: tamen intelligit hoc de exteriori actione tantum, non de intentione interna. Nam postea pag. 154. docet, Sacramentum esse verum, licet minister a nimiratorio Sacramentum administret: & tota disputatione id contendit, non pendere Sacramenti efficaciam vilo modo ab intentione ministri. Et infra pag. 1045. vbi agit de Absolutione *Nec sollicita, inquit, esse debet conscientia de intentione ministri, sed si vox Euangelij annuncietur, fides eam apprehendens, statuat se coram Deo absolutum: quidquid sit de sacerdotis animo.*

Ad hanc hæreticorum sententiam proximè accessisse videtur *Ambrosius Catharinus*, qui in opusculo de intentione ministri

ministri Sacramentorum, distinguit duplicem intentionem; vnam, faciendi simpliciter actum externum, quem facit Ecclesia; alteram, faciendi actum externum non simpliciter, sed vt sacramentalem, siue animo celebrandi mysterium, quod Christus instituit, & Ecclesia celebrat. Et quidem priorem intentionem ait requiri, posteriorem negat. Itaq; si quis dum puerum baptizat, intendat fundere aquam super puerum, & dicere; Ego te baptizo, secundum Catharinum erit verum Sacramentum, etiam si ille intendat aquam fundere, & illa verba dicere solum ad lauandum corpus pueri à sordibus, vel ad ludendum eo modo. Quæ opinio non video quid differat à sententia Kemnitij, & aliorum hæreticorum, nisi quod Catharinus in fine opusculi subiicit se Apostolicæ sedi, & Concilio; illi autem rident vtrumque.

Quantum ad **SECUNDUM**, sententia Catholicorum est, requiri intentionem faciendi, quod facit Ecclesia. Ita enim expressè habent Concilium Tridentinum, sess. 7. can. 11. & Concilium Florentinum in instructione Armenorum.

Sunt autem hoc loco quædam notanda **PRIMO**, non ira requiri, vt minister habeat intentionem generalem faciendi, quod facit Ecclesia, vt non possit habere particularem: immò melius est habere particularem, id est, conferendi Sacramentum Baptismi, Absolutionis, Confirmationis, consecrandi Eucharistiam, &c. Sed qui non nosset nostra mysteria, satis esset, si in generali intenderet facere, quod facit Ecclesia: & hoc docent Concilia.

SECUNDO, non est opus intendere, quod facit Ecclesia Romana, sed quod facit vera Ecclesia, quæcunq; illa sit, vel quod Christus instituit, vel quod faciunt Christiani: ista enim in idem recidunt.

PETES, quid si quis intendat facere, quod facit Ecclesia aliqua particularis, & falsa quam ipse putat veram, vt Geneuenfis, & intendat non facere, quod facit Ecclesia Romana? **RESPONDEO**, etiam id sufficere. Nam qui intendit facere, quod facit Ecclesia Geneuenfis, intendit facere, quod facit Ecclesia vniuersalis. Idè enim ille intendit facere, quod facit talis Ecclesia, quia putat illam esse membrum Ecclesiæ veræ vniuersalis: licet fallatur in cognitione veræ Ecclesiæ. Non autem tollit efficaciam Sacramenti error ministri circa Ecclesiam,

fiam, sed defectus intentionis. Atque hinc est quod in Ecclesia Catholica non rebaptizantur baptizati à Geneuensibus, quia tamen dum baptizant, intendunt facere quod facit Ecclesia Geneuensis, & non quod facit Ecclesia Romana. Adde quod cum Ecclesia vera Romana & Ecclesia falsa Geneuensis non dissentiant, quoad substantiam Baptismi, sed solum quoad accidentarias cæremonias: si quis alioqui Catholicus intendere baptizare, quo modo ministri Geneuenses ministrant, & non quo modo sacerdotes Catholici: is intendit verum Baptismum quoad substantiam, sed absque cæremoniis accidentariis. Proinde verum Sacramentum conferretur quamuis peccaret & tanquam de hæresi suspectus, iure puniri posset.

*Intentio
Actualis*

Habitualis

Virtualis

TERTIO, non requiritur necessariò actualis intentio, sed sufficit habitualis; sed virtualis requiritur, & sufficit, quamvis non sit opera, vt actualis habeatur. Actualis dicitur, quando minister actu habet talem intentionem: quæ quidè actualis intentio non requirit, vt quidam scrupulosi faciunt, vt dicamus ore aut corde illa formalia verba; Intendo hoc facere aut volo hoc facere, sed tantùm requirit, vt homo sit præter animo, & attentè faciat, quod facit. Ista enim dicitur intentio in actu exercito, vt loquitur Caietanus, & vt diximus, non necessariò exigitur; quia non est in nostra potestate, quin distrahatur aliquando nostra cogitatio, etiam dum res sanctissimam agimus. Habitualis dicitur inclinatio quædã, seu promptitudo ex habitu infuso, vel acquisito, qualis etiam in dormiente esse potest: & hæc sine dubio non sufficit. Nam actus inde procedens, nõ est humanus, & deliberatus, alioqui baptizatus diceretur, si quis à dormiente, vel ebrio baptizatus esset. Virtualis dicitur cum actualis intentio in præsentia non adest ob quam euagatione mentis, tamen paulò antè adfuit, & in virtute illius fit operatio: & hæc omnium consensu requiritur, & actualis non adfit, & sufficit. Neque repugnat huic doctrinæ Thomas, licet 3. par. quæst. 64. art. 8. dicat, sufficere habituale intentionem. Nam (vt ipse se explicat) per habituale intelligit virtuales; ipse enim solum meminit intentionis actualis, & habitualis. Scotus autem, & Gabriel, & alij posteriores, maioris claritatis gratia fecerunt trimembrem distinctionem, & virtuales appellarunt, quam S. Thomas vocat habituales, & ab

& addiderunt aliam habitualem, quam S. Thomas omisit.
 VLTIMO notandum est, in hac tota doctrina mirificè conuenire Catholicos doctores, vno Catharino excepto: Id quod patebit ex refutatione mendaciorum Tilmanni & Kemnitij.

PRIMO; Vterque auctor locis notatis dicit, Concilium Tridentinum definiuisse, nō esse ratum Sacramentū, nisi minister intendat non solū actum, sed etiam finem Sacramenti, id est, intendat illud, propter quod Sacramentum est institutum: quod cerè multum distat à nostra sententia.

Sed hoc merum mendacium est: Concilium enim in toto can. II. non nominat finem Sacramenti, neque dicit Concilium, vt illi videntur accepisse, oportere ministrum intendere id facere, quod Ecclesia intendit, sed quod Ecclesia facit. Porro, quod Ecclesia facit, non finem, sed actionem significat. Denique ex praxi id constat. Nam neque vetus Ecclesia rebaptizabat baptizatos paruulos à Pelagianis, neque nos rebaptizamus baptizatos à Zvinglianis, & Caluinistis, & tamen scimus omnes istos baptizare sine intentione veri finis, qui est tollere peccatum originale. Neque tamen volumus à Concilio definitum id quod vult Catharinus, & quod Kemnitius vellet, nimirum, vt solū intendat minister facere actum externum, quem Ecclesia facit: id enim nō erat opus definire, cū à nemine vnquam negatum fuisset, nec posset negari. Deinde qui intendit facere externum actum, sed non seriò, is non intendit facere quod facit Ecclesia, sed intendit simulare, quod facit Ecclesia. Quomodo milites illi, qui genu flexo, dicebant Christo: *Aue Rex Iudeorum*, verè intendebant flectere genua, & dicere illa verba, tamen quia non seriò, sed ioco id faciebant, nemo diceret eos intendisse facere, quod faciunt qui adorant suos Reges, sed intendisse simulare adorationem.

SECUNDO Kemnitius dicit, Scholasticos inter se dissentire, quod Magister Sententiarum, & Innocentius Papa IV. velint sufficere intentionem faciendi, quod Christus instituit Alexander autem Aletensis, & Gabriel velint requiri etiam intentionem finis Sacramenti,

Sed non verè dissentiunt Scholastici, si rectè intelligantur: omnes enim in 4. sent. dist. 6. docent id ipsum, quod Magister docet. Neque excipiendi sunt Alexander & Gabriel. Nam Alexander in 4. p. summe, q. 13. mem. l. art. 2. dicit quidem requiri

in ministro intentione finis Sacramenti, sed per intentionem finis intelligit intentionem actionis integræ, & completæ, & sic idem dicit, quod alij dicunt, sed aliis verbis. Id ita esse, patet ex eodem loco, ubi duplicem finem distinguit, unum intrinsecum operi, qui nihil est aliud, nisi terminus, & completum actionis; alterum extrinsecum, qui est fructus, & utilitas rei. Verbi gratia, in Sacramento, finis intrinsecus est completa cæremonia per res, & verba ritè coniuncta, finis extrinsecus est remissio peccatorum. Affirmat autem Alexander intentionem prioris finis necessariò requiri, non autem posterioris.

Porro Gabriel in 4. distinct. 6. quæst. 1. conclusione 3. dicit, requiri intentionem ministri, non solum respectu actus baptizandi, ut obiecti, sed etiam respectu effectus, ut finis. Accipit autem Gabriel hæc omnia à Scoto in 4. dist. 6. quæst. 1. Uterque autem, ut ipsi se explicant, intelligunt per actum, et obiectum, ipsum actum externum, qualem etiam intendere posset, qui ioco baptizare veller: quam intentionem etiam nos diximus non sufficere. Per effectum autem, ut finem, intelligunt finem quandam generalem, & remotum, non particularem, & proximum. Non enim volunt requiri, ut minister intendat effectum gratiæ, vel salutis, sed solum ut intendat facere in baptizato, quod faciunt Christiani in iis, quos baptizant; sic enim Scotus explicat. Hoc autem nihil est aliud, quam dicere requiri intentionem respectu operis, non ut est opus quoddam naturale, & quod ioco fieri potest, sed ut est opus sacramentum, seu ut est cæremonia, quam Christus instituit, siue quam Christiani utuntur. Atque ita recidit hæc sententia in id, quod omnes Catholici dicunt.

Quantum ad TERTIUM, probanda est sententia Ecclesiæ. PRIMA ratio; Sicut certa forma verborum requiritur necessariò, ut determinetur indifferentia materiæ, ita requiritur aliquid, quo determinetur indifferentia formæ. Nam illa verba Ego te baptizo, & similia, possunt habere varias significaciones. Nam baptizare est tingere aquis; tingit autem aquis, qui lauat sordes corporis, qui refrigerat, qui lauando medetur, &c. At nihil fingi potest, quo determinetur hæc indifferentia formæ, nisi intentio ministri, qui illa verba profert, & cuius est tota actio; ergo, &c. Dicent fortasse determinari ab intentione suscipientis; at falsum est. Nam hic agimus de actione ministri

ministri, non de actione suscipientis; non post autem actio
vnius determinari ab intentione alterius. Præterea quid fieret,
cùm baptizantur, qui nihil intendere possunt, vt infantes?
Num dicent determinari ab institutione Christi. Sed contrà;
nam si Christi institutio id faceret vt illa verba id significarent,
modò proferantur exterius, sine vllò ordine ad intentionem
dicentis, quare non esset verum Sacramentum, si ea verba à
psitaco proferrentur?

SECUNDA ratio sumitur ex genere ministerij. Nam ministri
Sacramentorum sũnt instrumenta Dei, sed instrumenta ani-
mata, & ratione vtentia. Vbi NOTANDVM est, multis modis
posse vnum hominem esse instrumentum alicuius agentis.

PRIMO, secundum sola membra corporalia, vt si quis vta-
tur manu alterius ad aliud capiendum, vel si cogat cum ferre
onera, id quod potest fieri sine vlla eius voluntate.

SECUNDO, per membra corporalia, & potentias sentien-
tes, vt si quis iubeat seruum legere aliquid, aut alicui aliquid
significare, aut excubare, & respicere aliquid, & renuntiare
quid videat: & ad hoc non requiritur voluntas serui, nisi qua
velit actum exteriorem facere. Nam etiamsi non intendat le-
gere significanter, tamen si velit ea verba proferre, satisfacit
muneri suo: quia non vtitur Dominus pro instrumento, nisi
eius lingua, & oculis, &c.

TERCIO, per membra corporalia, potentias sentientes,
& etiam rationem; vt cùm Rex constituit præsides, & iudices
in vrbibus, qui nomine suo ius dicant, & gubernent populos:
in huiusmodi enim nõ solum corpus, & sensus, sed etiam pru-
dentia, & voluntas sunt instrumenta. Non enim Rex deter-
minat actiones particulares, sed relinquit in arbitrio instru-
menti. Quare in talibus requiritur necessariò non solum po-
testas, sed etiam voluntas, & proinde intentio exercendi actio-
nes. Nec verè est absolutus, què iudex absoluit sine intèntione,
licet exterius videatur absolutus. Ministros autem Sacramen-
torum esse huius tertii generis, patet ex Scripturis. Nam Mat-
thæi 24. dicitur: *Quis est fidelis seruus, et prudens, quem con-*
stituit Dominus super familiam suam? vbi fidelitas, & pru-
dentia indicant talem esse hunc seruum, vt in eius arbitrio sit
facere, & non facere: ad hoc enim requiritur fidelitas, & pru-
dentia. Præterea ideò vocantur propofiti, ad Rom. 12. *Qui*
præst

præst in sollicitudine. Et Hebr. 13. *Obedite præpositis.* Denique non determinauit Christus particulares actiones, sed ait: *Cui remiserunt peccata, remittuntur eis.* Ioan. 20. ubi manifestè relinquit in eorum arbitrio, vt soluant, vel ligent: Et hæc ratio planè conuincit. Nam cum eiusmodi instrumenta potissimum sint instrumenta per voluntatem, & intentionem si hæc tollatur, desinunt esse instrumenta.

TERTIA ratio sumitur ex discrimine inter verba speculatiua, & practica. Nam verba speculatiua, quia totam efficaciam suam habent in significando, à quocumque dicantur eandem vim habent: idem enim significant verba, siue dicantur ab homine sobrio, siue ab ebrio, siue etiam à p̄s̄taco, ab asina Balaam, modò non sit ambigua, significatio, quæ tunc, vt diximus, deberet determinari ex intentione dicentis. At verba practica, quæ præter significationem habent efficaciam, non sunt efficacia, nisi dicantur ab eo, qui habet potestatem, & voluntatem faciendi quod verba significant. patet inductione. Nam imperia Regum, & Iudicum sunt efficacia, non imperia priuatorum. Similiter qui habent donum miraculorum, efficaciter imperant morbis, & dæmonibus non autem alij, etiam si iisdem verbis vtantur. Et ratio est, quia cum verba per se, & naturaliter non sint operatiua, necesse est vt tunc solùm sint efficacia, cum ab eo dicuntur, qui habet potestatem. Idem de voluntate Probati potest, nam potestas nunquam exit in actum, nisi velit, qui eam habet. Quare potestate prophetandi dicit Apostolus, 1. Cor. 14. *Spiritus Prophetarum Prophetis subiecti sunt.* Et idem patet experientia nam si rex sine intentione, vt somniando, iubeat aliquem occidi, imperium non solet mandari executioni, quia non constat, an velit, licet possit Rex illud iubere. Sed constat verba Sacramentorum esse verba practica, cum sint instrumenta iustificationis, ergo requirunt potestatem, & voluntatem, & proinde intentionem.

Si quis OBJICIAT, verba Sacramentorum habere in virtutem operatiuam ex Christi institutione; proinde nõ perdere eorum efficaciam ab intentione, vel potestate ministrantis.

RESPONDERI debet, duas esse Theologorum sententias. ALIQUI enim, vt Caietanus 3. par. quæst. 64. art. 1. & Scotus 4. dist. 1. quæst. 5. art. 1. & Ledesmius ibidem, volunt in ipso etiam ministrante

ministro esse virtutem operatiuam efficienter, & instrumentali-
 taliter, vt est in Sacramento, & secundum hanc sententiam
 facilis est solutio. Nam in verbis Sacramentalibus est virtus
 operatiua, sed dependenter à ministro. Tunc enim solùm illa
 verba habent virtutem, dum coniunguntur cum virtute, quæ
 est in ministro.

ALII tamen sentiunt ministrum non habere in se vim vll-
 lam efficientem respectu iustificationis, sed eam solùm esse in
 Sacramento: ministrum autem solùm concurrere applican-
 do Sacramenta; quomodo qui plantat, & qui rigat (quibus
 comparat Apostolus ministros Ecclesiæ, 1. Corinth. 3.) non
 producant efficienter, & physicè fructus arborum, sed appli-
 cant agentia. Ita videtur quibusdam sentire S. Thomas 3. par.
 quæst. 64. art. 1. ad primum. Neque inferri debet; Ergo mini-
 stri secundum hanc sententiã non verè, & propriè consecrant,
 absoluunt, lauant, reconciliant, &c. Nam hoc interest inter
 agentia voluntaria, & res ceteras, quòd res ceteræ non dicun-
 tur, propriè agere, quando solùm applicant agentia: nõ enim
 dicitur propriè felis incendisse domum, si iggnem applicuit,
 sed dicitur domus illa casu combusta. At agentia voluntaria
 quando de industria applicant agentia, dicuntur propriissimè
 agere. Nam & medicus propriè curat ægrotum, cum adhibet
 medicinam salutarem, & propriè illum occidit, cum de indu-
 striã pro medicina porrigit venenum. Et secundum hanc sen-
 tentiam respondendum est ad obiectionem positam, verba Sa-
 cramentalia non habere virtutem, & proinde non esse Sacra-
 mentalia, nisi quando mouentur à Deo vt instrumenta; non
 autem mouentur à Deo, vt instrumenta, nisi quando pronun-
 ciantur ab eo, cui ipse commisit. Quare semper aliquo modo
 pendunt verba Sacramentalia à ministri potestate, & volunta-
 tẽ. Quamuis igitur prior sententia probabilior videatur: ta-
 men secundum vtramque rectè soluitur argumentum.

QVARTA ratio ex absurdis, quæ alioqui sequerentur, vt
 bene notat Hugò de S. Victore, lib. 2. de Sacramentis, p. 6. c. 13.
 Nam PRIMÒ, si parens aliquis duceret filium ad balnea, &
 dum puerum immergit, more Christiano signaret eum cru-
 ce, & diceret; Lauo te in nomine Patris, & Filij, & Spiritus san-
 cti, nimirũ inuocans Deum, vt bene cedat illa lotio, & nihil
 de Baptismo cogitans; tunc ille puer deberet dici baptizatus,

si non requiritur intentio baptizandi, sed sufficiant materia, & forma quomodocunque prolata. Hoc tamen planè ridiculum est.

SECUNDO, si Sacerdos in mensa legeret Euangelium, & fieri solet in mensa Prælatorum, & religiosorum; & interlegendum pronunciat illa verba: *Hoc est corpus meum*; Et *Hic est sanguis meus*, iam totus panis, & totum vinum illius mensæ esset consecratum, si non requiritur intentio.

TERTIO, si cùm aliquis ancillam conducit, diceret; Accipio te in meam (intelligens, sed non exprimens ancillam) illa diceret; Accipio te in meum (intelligens herum, sed non exprimens) iam illi essent coniugati.

CAPVT XXVIII.

Soluuntur argumenta.

UPEREST argumenta soluere. PRIMO Lutheri. SECUNDO Caluini. TERTIO Kemnitij. QUARTO Catharini.

PRIMUM argumentum Lutheri ex assertione art. 12. Verbum Dei, quacunq; intentione dicatur, excitat eundem inaudiente. Sed fides est quæ iustificat; ergo verbum sacramentale, quacunq; intentione proferatur, efficax est, & confirmat. Quia Philipp. 1. Apostolus gaudet prædicari verbum quacunq; intentione, etiam si aliqui prædicarent, ut inuidiam Paulo conflarent, quia nimirum etiam eo modo poterat verbum esse fructuosum: igitur eodem modo verbum Sacramentis, licet ioco prolata, vtile erit.

SECUNDO confirmat idem Lutherus in lib. de Missa pro uata, ex eo quod Alexander Episcopus Alexandrinus ratum habuisse legitur Baptismum, quem Athanasius puer aliis pueris per iocum contulerat. Item ex eo, quod legitur in aliis historiis de quibusdam Gentilibus parasitis, qui vnum ex suis baptizarunt, ut riderent Christianos, & ille tamen continuo conuersus est, vbi aqua eum attigit, ex quo intelligimus fuisse illum verum Baptismum.

RESPONDEO, PRIMVM argumentum rectè probare apud eos, qui sentiunt cum Luthero Sacramento tantum esse instituta ad excitandam fidem, & solam fidem iustificare: at apud